

vízi csigákat dobtak. Hasonló jelenséggel másutt még nem találok. A temető leletanyaga semmiféle kapcsolatot nem mutat a szűkebb régió korai, 10. századi temetőivel. Érdekesnek ígérkezik éppen ezért e lelőhelyek antropológiai anyagának összevetése. A 10. század középső harmadában záródó lelőhelyeket azonban legalább 80 év választja el a karcsai temető megnyitásától, így továbbra is kérdéses marad, hogy a 950 körül eltelepített katonai kíséret helyét kik és mikor foglalták el a Bodroglakban. A karcsai temető népessége legfeljebb a 10. század közepén betelepített valamely csoport leszármazottja lehet, amelyik maga is új szállást nyitott a 11. század második harmadának az elején. A lelőhely teljes feltárása azonban így is tudományunk nagy nyeresége, hiszen hasonló, akár csak részlegesen feltárt temetőt mindeddig nem ismertünk ebből a régióból. Továbbra is felvethető, hogy a karcsai temető felhagyása egybe eshet a közeli (1 km-re fekvő) karcsai templom első fázisának építésével. Jelentőségét az adja, hogy e temető jelenleg az egyetlen, teljesen feltárt bodroglaki 11. századi lelőhely.

Az ásatáson részt vett Langó Péter ELTE IV. évf. régészhallgató.

RÉVÉSZ LÁSZLÓ

107. Kehida, Barát-sziget, Parrag út

(Zala megye) A

A lelőhely a Zala folyót nyugatról kísérő dombvonulat alsó peremén, Barát-szigettől délre, a kehidai köztemetőtől északra, a Zalaszentgrótra vezető postaútból nyugatról bekötő Parrag út nevű dűlőúttól északra terül el. Itt már hosszabb ideje embercsontokat fordított ki az eke, szondázó szelvényünket is egy ilyen foltra nyitottuk. Két gyermek csontvázát tártuk fel, az egyik melléklet nélküli volt, a másiknál két bronz huzalkarikafüggőt és két dinnyemaggyöngyöt találtunk. A sír a késő avar korra datálható.

SZŐKE BÉLA MIKLÓS – VÁNDOR LÁSZLÓ

108. Kehida, Fövenyes

(Zala megye) A

Az 1992-ben megtalált, majd 1994-től folyamatosan ásott temető keleti és északi oldalán folytattuk a kutatást. A keleti oldalon nagy valószínűséggel elértük a temető szélét. Ebben az évben a 98–120. sz. sírokat tártuk fel. A temető különlegessége továbbra is a padmalyos temetkezési mód és a lovas sírok nagy száma. Kiemelkedő az a lovas, padmalyos sír, ahol a felszerszámozott ló hátán egy egyélű, egyenes kard, egy sarló és egy rövid kasza, a padmaly nyílásánál pedig egy lándzsa feküdt, míg a harcos csak egy vaskéssel volt eltemetve. Egy másik sírban egy öntött övgarnitúras férfi

és egy többtagú rúdgyöngyös nyakláncot, arany ruhadíszeket viselő nő, továbbá három ló volt eltemetve. A női sírok mellékleteit a millefiori szemesgyöngyök, az amfóra-, a többtagú rúd- és a fűjt, üreges gyöngyök, a láncocskán csüngő drótékszerek és az egyszerű szőlőfürtös függők jellemzik. Datálás: a temető az avar kor végére tehető.

Az ásatáson részt vett Rácz Zsófia és Gergely Balázs egy. hallgató.

SZŐKE BÉLA MIKLÓS – VÁNDOR LÁSZLÓ

109. Kerekegyháza, Kun-pusztá

(Bács-Kiskun megye) A; Kk

Feltárásaink és terepbejárásaink során egy kb. 1500 m hosszúságú lelőhelyen 41 házhelyet figyeltünk meg mintegy 1000 méteres területen. Az egyutcás falu kb. egy-harmadának és két-harmadának találkozásánál, a Drozdik-tanya közelében, egy kis homokdombon helyezkedett el a falu temploma, 107,5 méteres tengerszint feletti magasságban.

A település, melyet a középkori Hercegegyházával azonosítottunk, egy keskeny földnyelven épült fel, mely a mocsárvilágból emelkedett ki. Házai Árpád-koriak, ám a falu 1359-ből származó okleveles említését 14–15. századi cserepek is igazolják. A templom körüli temetőben húzott 1., 3., 5., 6., 7., és 8. árkainkban összesen legalább 30 sír maradványát figyeltük meg, melyeket dokumentálásuk után visszatemettünk.

A templomtól K-re húzott 3. és 4. sz. árkainkban megtaláltuk a kerítésfal alapozását, melyet fekete, iszapos földbe rakott apró mocsári (darázs-) kövekből készítették. Itt kb. 11 méterre volt a kerítésfal a szentély falától. A templom Ny-i homlokzatától 16 m távolságra tártuk fel az utolsó sírt. Valószínűleg ezen kívül húzódnak a kerítésfal.

A cinterem a homokdombon helyezkedett el, középpontjában állott a kőfaragványai alapján 1200 körülre datálható templom.

Teljes hossza 10 m, szélessége 5,6 m volt. Alapfalai 110–120 cm vastagok voltak, agyagba, fekete földbe rakott darázkövekből épültek. Alsó kősorait sárga agyagba rakták, majd három rétegű fekete iszapos, agyagos réteg közé ágyazott kősor következett. Ennek a felszínére, egy habarcslepenyre építették a különféle méretű, darázkövekből, faragott kváderkövekből a felmenő falakat. A felmenő falak szélességét a habarcslepenyen több helyütt megtalált kőlenyomatok alapján 90–100 cm-ben határozhattuk meg. Nyugati homlokzata előtt megtaláltuk a kapuépítmény habarcsba rakott kövekből készített alapozását.

Hajójának belmérete 500×440 cm, azaz enyhe téglalap alaprajzú. Félköríves záródású szentélye a dia-

dalívnél (belül) 310 cm széles volt, záródása (belül) a diadalívtól 230 cm távolságra épült.

Járószintjét sem kívül, sem belül nem találtuk meg, ám a leírta alapján egyértelmű, hogy e szinteket a kváderkősor alján, azaz a habarcslepény szintjén határozhatjuk meg.

SIKLÓSI GYULA

110. Kerta, Dózsa Gy. u. 34. sz. 68. sz. és 90. sz. (MRT. 3. 26/5. lh.)

(Veszprém megye) *Kk*

Gázvezeték fektetésekor a késő középkori falu településrétegét bolygatták meg.

Leletanyag: házikerámia, vaddisznóagyar, bronztárgy töredéke. Eszerint a település a r. k. templomtól D-re, (az általános iskola és a római katolikus templom szentélyével szemben) több mint 100 méterre is kiterjedt.

RAINER PÁL

111. Keszthely, Fenékpusztá, Pusztaszentegyházi dűlő (MRT 1. 21/25. lh.)

(Zala megye) *B; A; Á; Kk*

A középkori Fenék falu helyén már Lipp Vilmos folytatott kutatást (1883), és több korszak leleteit gyűjtötte össze. A Csák Árpád (1913) és Radnóti Aladár (1948) által feltárt középkori templom pontos alaprajzát felmérés híján nem ismerjük. Ezért a kis-balatoni védőerdő telepítése előtt tisztázni akartuk a templom alaprajzát. A kb. 6×9 méteres templom egyenes szentélyzáródású, körülötte 20, többségében bolygatott 15–17. századi sírt tártunk fel. A templom szentélyében, részben a K-i zárófal alatt egy nagyméretű kora avar kori (7. század eleje) sírt találtunk. Az egykorú rablásnak áldozatul esett kamrasírban jellegzetes germán leletek maradtak: arany övgarnitúra, aranyozott ezüst spatha rögzítő gomb, fa pohár aranyozott ezüst lemezből készült, II. állatstílussal díszített peremvere te, ép csontfésű tokkal, vasolló. A középkori sírokon kívüli területen két további hasonló korú, szerény mellékletű sír került elő. Feltártuk egy késő bronzkori településobjektum felét, a közelében pedig egy kerek veremben, zsugorított helyzetben melléklet nélküli temetkezést találtunk. Az ásatáson részt vett: Straub Péter régész.

MÜLLER RÓBERT

112. Kiskundorozsma, Nagyszék (M5 autópálya Nr. 34. lh. 26/72)

(Csongrád megye) *Sza*

Az M5 autópálya előzetes régészeti feltárása keretében

1998. június 15. és 1998. december 15. között feltártuk a fenti régészeti lelőhelyet. A feltárt terület nagysága 25 000 m². A feltárt objektumok száma: 1330. A településjelenségek szarmata korszakból valók. Feltártunk többek között házakat, tároló vermeket, füstölőkomplexumokat, kemencéket, árokrendszereket, karámot.

A feltáráson részt vettek: Somogyi Krisztina, Gáspár Judit, Száraz Csilla, Kató Sára, Némethi János régészek, illetve a JATE Régészeti Tanszékének hallgatói közül Wilhelm Gábor, Czövek Atilla, Fekete Csanád, Horváth Réka.

TÓTH KATALIN – SZALONTAI CSABA

113. Kiskundorozsma, Subasa (M5 autópálya Nr. 35. lh. 26/73)

(Csongrád megye) *B; Kk*

Az M5 autópálya előzetes régészeti feltárása keretében 1998. május 13. és 1998. június 15. között feltártuk a fenti régészeti lelőhelyet. A feltárt terület nagysága 5100 m². A feltárt objektumok száma: 41. A településjelenségek a bronzkor korai szakaszából, illetve a késő középkorból származnak.

TÓTH KATALIN – SZALONTAI CSABA

114. Kiskunfélegyháza, Kővágó-ér

(Bács-Kiskun megye) *B; Sza*

1998. szeptember 14. és november 13. között bronzkori és több rétegű szarmata telep részletét tártuk fel. Összesen mintegy 170 objektum került napvilágra. Feltárunk néhány korabronzkori gödröt, 3 szarmata házat, számos szarmata gödröt és kiterjedt szarmata árokrendszereket.

Az ásatási terület déli részén összpontosultak az egymással is szuperpozícióban lévő szarmata árkok, amelyek nagy kiterjedésű karámokat alkottak. A terület ÉNy-i részén 3 nagyobb méretű szarmata kopolya kutat tártunk fel. A szarmata házakban nem volt tüzelőberendezés, az egyik alján összefüggő vastag padlószintet tudtunk megfigyelni. A szarmata objektumokból viszonylag nagy számú terra sigillata utánszat bukkant napvilágra.

A bronzkori és szarmata települések centruma az ásatási területtől DNy-ra húzódott.

SOMOGYVÁRI ÁGNES – GALLINA ZSOLT

115. Kovácsszénája, Füstöslik barlang és kőfülke

(Baranya megye) *R ?; R6; A ?; M ?; Á ?*

1998. szeptember 24–30. között komplex barlangkutatási expedíció régészeti ellenőrzését láttam el. A bar-